

förhållandena är så speciella att det rättfärdigar det hela.

Datum givna nedan för det första ägget i första kullen tycks vara för tidiga för fåglar tillhörande rasen *abietinus*. Så implicit bör våra fåglar tillhöra nominatrasen *collybita*.

Än så länge har vi bara data för 1997 och 1998. För 1997 var täckningen inte så bra som år 1998 och vi har bara exakt datum för ett bo. I det lades första ägget den 8 Maj. Minst två andra bon producerade flygga ungar några dagar tidigare än det här, så äggläggningen startade före den 8 Maj.

Från 1998 finns det mer data. Mediandatum för de sex första bona är den 4 Maj. Vid det här datumet pågår *abietinus*' nordflyttning. Data tycks saknas från norra Sverige så siffrorna jämföres med Finland. Enligt Cramp et. al (1992) börjar äggläggningen i Finland under andra hälften av Maj och Glutz & Bauer (1991) anger 21–24 Maj.

Cramp et. al (1992) ger också andra datum för jämförelse, t.ex. Centraleuropa: i början på Maj. I urskogarna av Bialowieza Nationalpark (Ö Poland) börjar äggläggningen också i början på Maj enligt Wesolowski (1988). Den här informationen stämmer bra med antagandet att populationen i vårt studieområde i södra Sverige tillhör nominatrasen.

Roland Asteling & Anne Strandberg, Morängatan
28, S-432 38 Varberg, Sweden
E-mail: roland.asteling@telia.com

<https://doi.org/10.34080/os.v8.22952>

Rovdjursdödade tjädtrar och orrar

KARL BORG

Under åren 1947–1982 inkom till Statens veterinärmedicinska anstalt för undersökning omkring 1800 tjädtrar och 550 orrar, vilka påträffats döda ute i markerna. Bland dessa fåglar dominerade hankönet ganska starkt. Av tjädtrarna var 65% hanar och av orrarna var 54% hanar. Orsaken till denna sneda könsfördelning torde i varje fall delvis bero på att tupparna genom sin mera iögonfallande fjäderdräkt varit lättare att finna under den tid, då marken inte varit snötäckt.

Som dödsorsak hos dessa tjädtrar och orrar påvisades sjukdomar av olika slag samt även en betydande del som omkommit genom mekaniska skador, påflygningar mot kraftledningar eller bilar och inte minst genom angrepp av predatorer, såväl rovdäggdjur som rovfåglar.

Med viss sannolikhet har det inte sällan varit möjligt att genom skadorna på fåglarna eller spår och spårstämplor på platsen för anfallet avslöja ifrågavarande predator (Figur 1 och 2, sida 130). Söndertuggade fjäderpennor har kunnat tyda på angrepp av rovdäggdjur, utdragna fjädtrar och rikligt med kringspridda dun har tytt på rovfågelsangrepp. Dekapitering av offren har med stor sannolikhet kunnat härledas till någon ugglas.

Stor skillnad i frekvensen rovdjursdödade fåglar har emellertid förelagat, i det att ungefär 15% av tjädtrarna och inte mindre än 30% av orrarna råkat ut för predatorer. Orsaken till denna skillnad torde utan tvivel vara, att orren har betydligt fler "kompetenta" predatorer än tjädern, eller med andra ord många av orrens predatorer klarar inte av en tjäder.

Summary

Capercaillie Tetrao urogallus and Black Grouse Tetrao tetrix killed by predators

During the period 1947–1982, Statens veterinärmedicinska anstalt received 1800 Capercaillie and 550 Black Grouse that had been found dead in the field. Most of the birds were males, 65% of the Capercaillie and 54% of the Black Grouse. This skew sex ratio probably depended on the cocks being easier to discover when the ground was not covered with snow. The causes of death were diseases and collisions with power lines and cars but not least predators, both mammals and birds. It was often possible to determine what kind of predator that had killed the birds (Figure 1 and 2, page 130). There was a big difference between the two species. Among the Capercaillie, 15% had been killed by predators, but among the Black Grouse no less than 30% had been killed by predators. Without doubt, this difference depend on the fact that many of the predators of the Black Grouse are not able to kill the much larger Capercaillie.

Karl Borg, Mörbydalen 1 V, S-182 52 Danderyd, Sweden

Two storks laid eggs in the same nest?

ADJAN DE JONG & LINDA SANDSTRÖM

Att hitta ett storspovsbo som ruvas är inte alldeles lätt. Att hitta boet innan äggen ens är lagda är mycket svårt. Det är dock just vad Linda Sandström lyckades med. Därmed erbjöds utomordentliga möjligheter att studera äggläggningen och utvecklingen fram till kläckningen och dessutom upptäcktes att det kan ha varit två honor som lade ägg i samma bo.

Boet låg i Djäkneböle, Umeå kommun (170987 E, 708056 N enligt rikets nät). På eftermiddagen tisdagen den 12 maj 1998 hittades boet som en liten tom grop i ett fält med vall. På fredag eftermiddag 15 maj (15-tiden) fanns tre ägg i boet. Samtliga ägg hade ungefär samma färgteckning. Sent samma fredagskväll fanns fyra ägg i boet. Det sista ägget hade en tydlig avvikande färgteckning (Figur 1).

Om även de första tre äggen har lagts under sen eftermiddag eller kväll lades ett ägg per dag fyra dagar i rad (tisdag, onsdag, torsdag och fredag). Skulle det första ägget ha lagts först på onsdagen blir lägningsintervallet mindre än en dag. Enligt Cramp et al. (1983) är ägglägningsintervallet 1–2 dagar, i sällsynta fall mer.

Det sista äggets avvikande färgteckning tyder dock på att det kan ha lagts av en annan hona. I så fall blir prestationen en smula (men bara en smula!) mindre imponerande. Det är tidigare känt att två honor kan lägga ägg i samma bo, men då har det gällt kullar som varit större än normalkullen på fyra ägg, ända upp till sju ägg. De tre första äggen tillsammans vägde 256 gram. Detta motsvarar 32 % av kroppsvikten hos en fågel som väger cirka 800 gram. De fyra äggen tillsammans skulle ha utgjort 42 %.

Denna häckning var framgångsrik och på morgonen den 12 juni fanns tre (torra) kycklingar i boet medan ägget som värptes den 15 maj höll på att kläckas. Ägget hade endast ett litet hål i skalet vilket tyder på att det var ungefär ett dygn kvar till kläckning. Ruvningstiden blev således 27–28 dagar. Förmodligen lämnade ungarna boet den 13 juni.

I skrivande stund (29 juni) promenerar åtminstone tre av dessa ungar på ett fält några hundra meter från boet. Klarar de predatorerna och den stundande slåttern kan de flyga om tre veckor och börja fundera på avfärden från Västerbotten. Vi håller tummarna!

Referens

Cramp, S. (ed.) 1983. *Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa: the Birds of the Western Palearctic*. Vol. 3. Oxford Univ. Press, Oxford.

Summary

Two Curlews Numenius arquatus laid eggs in the same nest?

Although it is very difficult to find a nest of the Curlew before laying, one of us (LS) found such a nest at Djäkneböle near Umeå in northern Sweden. The nest was found as a small depression in a hay field on 12 May 1998. In the afternoon of 15 May the nest contained three eggs. All eggs had about the same colour and pattern. Late in the same evening, there were four eggs in the nest, and this fourth egg had a clearly different colour (Figure 1). If all eggs had been laid in the afternoon or evening, the female must have laid one egg per day. This is unusual and quite impressive since these four eggs weighed 42% of a female's estimated body mass. However, the deviating colour indicates that the fourth egg may have been laid by another female. This has been assumed to have occurred before when more than four eggs, up to seven, have been found in the same nest. The first three eggs hatched on 12 June, and the egg laid in the evening of 15 May had only a small opening, which means that it hatched the next day, 27–28 days after laying. At least three of the young survived; they were seen about one hundred meters from the nest on 29 June.

Adjan de Jong, Hössjö 115, 905 86 Umeå
Linda Sandström, Djäkneböle 344, 905 87 Umeå

Figur till rapporten på föregående sida.

Figure to the communication on previous page

Figur 1. Storspovboet där två honor kan ha lagt ägg. Tre av äggen är lika färgade, medan det fjärde ägget (upp till vänster) avviker från de övriga.

The Curlew nest where two females may have laid eggs. Three of the eggs have the same colour but the fourth (upper left) deviates from the others.

Figurer till rapporten på sid. 128

Figure to the communication on page 128.

Figur 1. En dekapiterad kaja, sannolikt dödad av uggla. Foto: Karl Borg, 25 juni 1992.

*A decapitated Jackdaw *Corvus monedula*, probably killed by an owl.*

Figur 2. En gräsand med rikligt av utspridda dun, dödad av en rovfågel. Foto: Karl Borg, 5 april 1991.

*A Mallard *Anas platyrhynchos* with a lot of down teared from the body, killed by a bird of prey.*